

ERA SAFAR: Senyal d'identitat ibèrica

Léo Dubal & Jaime Pérez Sánchez

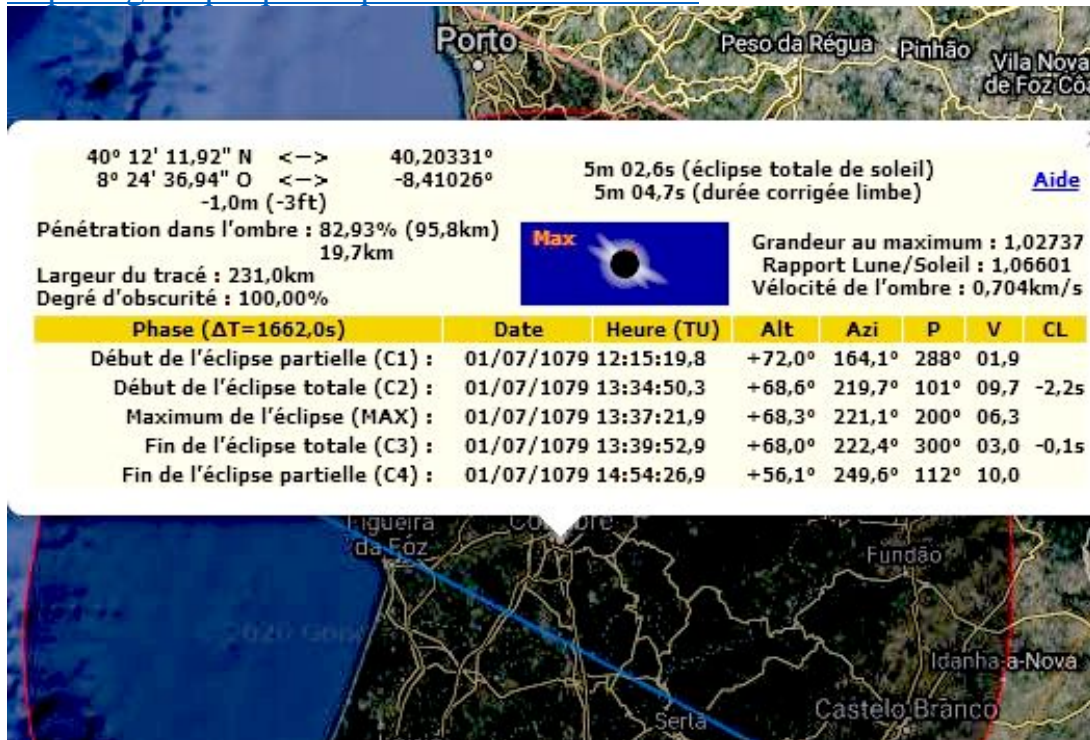
dubal@archeometry.org ; rezchezjaime@gmail.com

Mentre els ostrogodos s'aproprien de la legitimitat romana sobre la península itàlica, després del saqueig de Roma; els visigots s'atribueixen aquesta legitimitat per via simbòlica, inventant L'ERA HISPÀNICA; calendari també anomenat era d'August, era Gòtica o, Data Safar que commemora la Pax Romana a Hispània.

L'ancoratge crono-eclíptic de l'ERA el proporciona l'eclipsi total de sol sobre Coimbra de **+1079.07.01** de l'era comuna EC. La retrodicció, amb el software gratuït de Xavier Jubier, de l'inici de la totalitat donen:

Aquest eclipsi, extraordinàriament llarg, està registrat en els annals de Coimbra:

<http://digitalq.arquivos.pt/viewer?id=1457770>

pit cauna. E. d. c. v. vij. kl's ju
 li. hora. vij. obscuratus est sol & ste
 tit ipsa obtunitas duas horas do
 n' apparuerunt stelle in celo & qsi me
 dia nov effectus est. Era. d. a. r.

Era m°.c°.x°.vij°. kl's Ju
lii. hora. vi°a. obscuratus est sol & ste
tit ipsa obscuritas per duas horas do
nec apparuerunt stelle in celo & quasi me
dia nox effecta est.

ERA 1117 a les calendes de juliol (primer dia de juliol de +1079 EC) consumada la sisena hora (zenit: 8,4 ° Oest, 12: 33TU) el sol s'ha enfosquit i aquesta foscor ha durat dues hores (de 12: 30 a 14: 30TU) fins a l'extrem d'aparèixer les estrelles al cel (de 13:30 a 13: 35TU) I haguéssim cregut estar enmig de la nit!

El calendari de l'Era Comuna comporta un endarreriment de 1117-1079 = **38 anys** amb relació a l'calendari **SAFAR**.

Les esteles funeràries són els més antics artefactes portadors d'un *colofó* en termes de l'ERA (veure <https://www.ucm.es/data/cont/media/www/pag73943/Navascues-Vol%20II.pdf>).

La primera, trobada a Mèrida, és l'epitafi d'Octavia Devota. Va viure 19 anys i 10 mesos, i va morir el 10 de les calendes de maig, ERA 480, és a dir EC + 442.04.22.

OCTAVIA DEVOTA
VIXIT [A]N(no)S XVIII M(enses) X
RECEPTA IN PAC(e)
D(efuncta) X KA(l) MAIAS
ERA CCCCLXXX

Una altra descoberta en Bojeos, Huelva, és l'epitafi de Vincomalos, bisbe de la seu episcopal de Boira mort a l'edat de 85 anys, el 4 de les nones de febrer de l'ERA 547 (EC +509.02.04). Constitueix un testimoni excepcional de l'escriptura visigoda al sud de la península ibèrica.

VVINCOMALOS
EP[piscopu] S CHR[ist]I SERV
VS VIXIT AN
NOS LXXXV EX QVI
B[us] IN SACERDOTI
O VIXIT AN[nos] XLIII
RECESSIT IN PACE
D[ie] IIII NONAS FE
BRVARIAS ERA
DXLVII

7 anys més tard, el Concili arrià de Tarragona, amb la fórmula: *Conciliun tarragoní hi decem episcoporum habitum aera DLIIII*, és a dir **ERA 554**, AC + 516.11.06 hauria fet oficial l'expressió de l'any en curs en termes d'ERA, encara que, no s'ha conservat cap manuscrit d'aquest Concili per confirmar-ho.

El pont de Taboada sobre el Camí d'Or a Galícia data del segle X.

En la seva inauguració va ser gravat un *colofó* sobre un bloc de pedra a l'entrada de el pont. La data expressada és: *ERA DCCCCL abans de les calendes d'abril*, és a dir **ERA 950**, equivalent a EC +912.03.31.

Al segle XII, l'ús de l'AD Anno Domini anomenat encara era de l'Encarnació de el Senyor, (era que Carlemany & Alcuí havien intentat imposar a tot Europa al 801, veure <http://www.archaeometry.org/eres.pdf>) va començar a substituir l'ERA en certes *zones controlades per reis catòlics*. A propòsit d'això, cal advertir que en la co-datació practicada en aquestes zones, l'AD arrossega un retard de 39 anys respecte a l'ERA, en comptes dels 38 establerts crono-eclípticament.

Un exemple d'aquesta confusió apareix en un contracte de matrimoni que porta la doble data de el tercer dia dels idus d'agost de l'any AD 1137 i de l'ERA 1176.

Es llegeix: *Quod est actum. III Idus Augusti anno Incarnationis dominice CXXXVII post millesimum. Era millesima centesima LXXVI prephato rege Ranmiro regnante.*

Peronella d'Aragó, la futura dona, va néixer el 29 de juny 1136 / 7 EC. El seu pare, Ramiro II el Monjo, va fer redactar l'11 d'agost de 1137/ 8 EC aquest contracte de matrimoni amb el comte Ramon Berenguer IV de Barcelona.

L'ERA es manté, encara durant dos segles després de Peronella, com el calendari ibèric de referència que ha desafiat segles i invasions. La desconfiança respecte a una Era de l'Encarnació de el Senyor avançada pel Venerable Beda pot ser que tingui el seu origen en l'antagonisme religiós entre visigots arrians i francs catòlics a nord dels Pirineus.

La primera (i potser única) moneda datada amb denominació ERA són els *dinero* toledà, descrit pel numismàtic francès Aloïs HESS. Va ser encunyat de + 1166 EC sota govern d'Alfonso VIII. És també la primera moneda europea en què el *colofó* en caràcters llatins està complet: Toledo i **ERA 1204** com *seca & data* d'encunyació.

TOLETUM

ERA MCCIII

7 anys més tard es van encunyar a Toledo els primers morabatins (veure https://www.academia.edu/36375072/MORABETINOS_ALFONSINOS.pdf) sota el model de el dinar andalusí de proselitisme islàmic. El vocable ERA de els diners serà reemplaçat per "data Safar", la seva denominació àrab. Com per els diners, el primer morabetino es va emetre sota el regne de el Príncep dels catòlics Alfonso VIII, protegit i ajudat per Déu ... El revers és de proselitisme catòlic, ara.

Mentre que 20 anys abans els dinars encunyats sota Alfons VII datats en 548 (Anno hegirae, s'entén), el colofó que porta l'anvers dels morabatins d'Alfonso VIII mostra Medina Toledo i Safar 1211.

ضرب هذا الدينار بمدينة طليطلة سنة احدى عشر و مائتين و الف الصفرة
 rfʃal flā w nytyām w rʃg ʔdhā ʔns ʔltylʔ ʔnydmb rānydlā (ā)dh brʔ
 Encunyat aquest dinar a Medina Toledo any 11 i dos-cents i mil (1211)
 de Safar. La transliteració de l'àrab segons DIN 31635.

Va ser Alfons X el que va emetre els últims morabatins. Amb Sevilla i data Safar 1302; el seu colofó testimonia les recents conquestes territorials.

ضرب هذا الدينار باشبيلية سنة اشنان و ثلاث مائة و الف لترخ الصفر
rfšlā ḥrtl / flā w onām tālt w nāntā / ons / øylybš āb / rānydlā ādh brđ ←

Encunyat aquest dinar a Sevilla any dos i tres-cents i mil (1302) de la data Safar.

Un segle més tard, AC + 1351 a Espanya, i AC + 1422 a Portugal, l'ERA va ser abolida finalment, substituïda pel ANNO DOMINI.

Podríem concloure així: Apropiant de la genial invenció seleúcida (veure http://www.archaeometry.org/seleucid_era.pdf) en l'art de descriure el temps, el senyal d'identitat dels visigots ibèrics s'ha manifestat sota la forma d'una era-calendari: L'ERA Safar. D'altra banda, el primer manuscrit conegut contenint la data d'un calendari és una còpia del martirologi paleocristià del bisbe arrià Eusebius. El seu colofó indica anus 700 i 20 i 3 (de l'era seleúcida, s'entén), és a dir + 411 EC. Va poder el clergat visigot ibèric, arrià també, estar informat de l'interès revolucionari d'aquesta manera d'escriptura del temps ?

El nostre agraïment als Senyors: Anton BOUZAS, Fernando COIMBRA, Jose Maria DE FRANCISCO OLMOS, Pablo DE LA CRUZ DIAZ MARTINEZ, Christophe DE REYFF, Javier DE SANTIAGO FERNANDEZ, Bartolome MORA SERRANO, Tawfiq IBRAHIM & Xavier JUBIER per la seva preciosa contribució a la preparació d'aquest averiguacion